

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ "НИКОЛА ОБРЕТЕНОВ" - РУСЕ

гр.Русе, ул."Никола Табаков", № 4 тел.: Дирекция и администрация: 082/86-15-19;

Счетоводство: 082/86-15-18; ЗДУД: 082/86-15-17

e-mail: ou_nobretenov@abv.bg

website: nikolaobretenov.weebly.com

УТВЪРДИЛ:.....

ЕМИЛ ТЮЛЕКОВ

Директор на ОУ „Никола Обретенков“ Русе

ПРОГРАМА

ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ И ПРИОБЩАВАНЕ

НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ ОТ УЯЗВИМИ ГРУПИ

В ОУ „НИКОЛА ОБРЕТЕНОВ“

ЗА УЧЕБНАТА 2017/2018 ГОДИНА

Програмата е създадена на основание чл. 263, ал. 1, т. 9 от Закона за предучилищното и училищното образование, приета на Педагогически съвет (Протокол №8/14.09.2017 г.) и е утвърдена със заповед на директора на ОУ „Никола Обретенков“ – Русе №39 /15.09.2017 година

I. ВЪВЕДЕНИЕ В ПРОБЛЕМА.

Изграждането на училищна програма за равен достъп до образование е подчинено на основните приоритети на правителството в посока: Изграждане на образователна среда за:

- разгръщането на потенциала на всяко дете и ученик за личностно развитие, както и успешна реализация и социализация;
- по-високо качество и по-добър достъп до образование;
- ранна превенция на обучителни затруднения;
- включващо обучение на деца и ученици със специални образователни потребности (СОП);
- включващо обучение и социално включване на ученици с девиантно поведение;
- разширяване на обхвата на институциите в предучилищното и училищното образование за осъществяване на включващо обучение и надграждане на досегашния положителен опит в тази област.

Националната програма за равен достъп до образование и личностно развитие цели осигуряване на равен достъп и подкрепа за развитие и приобщаване в системата на предучилищното възпитание и подготовка и училищното образование на децата и младежите като предпоставка за равноправно социално включване и пълноценна личностна реализация и участие в развитието на местните общности и страната.

Начините за приобщаване на децата и учениците са много и най-разнообразни, но в основната си част са базирани на образователни мерки. От една страна, се насърчава ученето през целия живот: специални програми обхващат децата от най-ранна възраст, от друга страна се набляга на интеркултурното образование, умението за общуване с представители на различни култури, съзнателно изграждане на толерантност. Особено важно се оказва обучението на учителите, които са решаващ фактор при възпитанието на подрастващото поколение.

Четири са групите деца и ученици, които в Закона за предучилищното и училищно образование /ЗПУО/ са определени като уязвими или с потребности от допълнителна работа:

1. Деца и ученици в риск (*от ранно напускане на училище; със слаба мотивация за постигане на по-високи резултати в обучението и развитието; жертва на насилие и тормоз; жертва на въвлечане в трафик на хора; полусираци и сираци, с родители емигранти; с девиантно поведение; участващи в употреба и/или разпространение на алкохол, тютюневи изделия, наркотични вещества и опиати; участващи и склонни към развиването на зависимости към хазартни игри; от етническите малцинствени групи*).

2. Деца и ученици със специални образователни потребности (СОП).

3. Деца и ученици с изявени дарби.

4. Деца и ученици с трайни здравословни проблеми.

Въздействието върху всеки представител от тези групи е предизвикателство пред учителите, което неизбежно води до промяна на традиционните педагогическите практики и създава нова обучителна ситуация за намиране на начини за учене и напредък за всяко дете.

Най-важното в образователната практика и взаимодействието с учениците от тези четири групи в посока на тяхното успешно приобщаване и осигуряване на равни възможности за обучение и развитие е да се прояви разбиране за тяхното различие. Ученето да се свързва със силните им страни и интересите им, а учителят да е посредникът, който да планира и улеснява процеса. Неговото майсторство следва да е в откриването на точките на включване на всяко дете в ученето, в събуждането и поддържането на желанието му да знае и изследва, в търсенето и в намирането на форми, отговарящи на засиления интерес и в прилагане на решения за активното му участие.

II. НОРМАТИВНА РАМКА НА УЧИЛИЩНАТА ПРОГРАМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗА ПРИОБЩАВАНЕ НА УЧЕНИЦИТЕ ОТ УЯЗВИМИТЕ ГРУПИ.

Разработването и въвеждането на настоящата Училищна програма за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на учениците от уязвимите групи в училището е на основание и в изпълнение на:

- Закона за предучилищното и училищното образование /ЗПУО/, обн., ДВ, бр. 79/13.10.2015 г., в сила от 01.08.2016 г.,
- ДОС за приобщаващо образование;

- Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността (2014-2020),
- Стратегия за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (2015 - 2020);
- Национална стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж „Европа 2020“;
- Националният план за интегриране на деца със СОП и/или хронични заболявания в системата на народната просвета;
- Наредба № 1 на МОН за обучение на деца и ученици със СОП;
- Училищната стратегия за развитие на училището за периода 2016-2020 г.;
- Училищна програма за превенция на ранното напускане от училище /УППРНУ/.

Настоящата училищна програма има за цел да защити правата и интересите и да предостави равни възможности за приобщаване на учениците от уязвими групи, както и ефективното прилагане на училищни политики за осигуряване на равни възможности, пълноценно и активно участие във всички области на училищния живот.

ОУ ”Никола Обретенов”- гр. Русе е институция, която спазва препоръките на Съвета на Европа, отправени към всички организации да работят активно в областта на интегрирането на хората от уязвимите групи.

Настоящият документ е изготвен от работна група на училището и има за цел да подпомогне дейността на учителите за предоставяне на равни възможности и приобщаване на учениците от уязвимите групи.

III. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА СИТУАЦИЯТА В УЧИЛИЩЕ.

Важна предпоставка за успешното социално и образователно включване на учениците от уязвимите групи е промяна в нагласите на обществото спрямо тях. Това обуславя необходимостта от провеждането на системни дейности в училищната среда за преодоляване на тези субективни бариери и за промяна на стереотипите в начина, по който те се представят и възприемат от обществото. Тези дейности следва да протичат успоредно с решаването на всички трудности, свързани с приобщаването и успешно включване на учениците в учебно-образователния процес.

До момента ОУ „Никола Обретенов“- Русе осъществява дейността си, старайки се да предостави на своите ученици равен достъп за обучение, подкрепя на специфичните потребности и затруднения в обучението, подкрепя за усъвършенстване и развитие на индивидуалните възможности като:

- реализира план-приема на ученици в I клас съгласно утвърдените критерии;
- осигурява възможности за включване в допълнително обучение на учениците с по-ниски резултати по учебните предмети, както и за учениците с изявени дарби и високи постижения в ученически състезания и олимпиади чрез:
  1. включване на ученици в проекти;
  2. консултации по учебните предмети с приоритетна насоченост към учениците с обучителни затруднения;
  3. успешно включване в проект „Твоят час“;
  4. предвижда се включване в Националната програма „Ученически олимпиади и състезания“ през учебната 2017/2018 година – за ученици с изявени дарби, постижения и високи резултати в олимпиади и състезания.
- утвърждаване на тематични разпределения на класните ръководители за часа на класа в началото на всяка учебна година, в които са заложили теми за провеждане на часове, с които да се осъществи първична и обща превенция на риска от употребата на алкохол, тютюневи изделия, наркотични вещества и опиати, превенция на риска от ранно забременяване и предаването по полов път болести, превенция на рисковото поведение и др. теми, свързани със здравното и гражданско образование, които могат да се провеждат и с външни специалисти;
- предоставяне възможност за консултиране, сътрудничество и подкрепа на учениците;
- за учениците, които са с трайни здравословни проблеми - одобряване преминаването им в индивидуална форма на обучение и утвърждаване индивидуални учебни планове и програми, по които да се проведе обучението им;
- удовлетворяване желанието за обучение в самостоятелна форма на обучение.

IV. ВОДЕЩИ ПРИНЦИПИ ПРИ РЕАЛИЗАЦИЯТА НА ПРОГРАМАТА

- ◆ Равен достъп и приобщаване на всеки ученик;
- ◆ Равнопоставеност и недопускане на дискриминация;

- ◆ Съхраняване на етнокултурното многообразие;
- ◆ Изградени положителни нагласи към включващо обучение в различните общности - учители, ученици, деца и родители.
- ◆ Създадени условия, гарантиращи интеграцията на учениците от със специални образователни потребности в детските градини и общообразователните училища чрез изграждане на подкрепяща среда.

V. ПРИОРИТЕТНИ ЦЕЛИ НА УЧИЛИЩНАТА ПРОГРАМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗА ПРИОБЩАВАНЕ НА УЧЕНИЦИТЕ ОТ УЯЗВИМИТЕ ГРУПИ:

1. Пълноценна социализация на учениците от етническите малцинства чрез пълното обхващане на учениците от уязвимите групи в образователната система.
2. Гарантиране на равен достъп до качествено образование за учениците от етническите малцинства.
3. Спомагане за успешно реализиране на Стратегията на училището за периода 2016-2020 г.
4. Развиване на условия и гаранции за равнопоставеност в обучението.
5. Утвърждаване на интеркултурно и подкрепящо образование като неотменна част от процеса на модернизация на българската образователна система.
6. Съхраняване и развиване на културната идентичност на учениците от етническите малцинства.

VI. ОСНОВНИ ЗАДАЧИ НА УЧИЛИЩНАТА ПРОГРАМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗА ПРИОБЩАВАНЕ НА УЧЕНИЦИТЕ ОТ УЯЗВИМИТЕ ГРУПИ:

1. Провеждане на системни и последователни дейности в посока преодоляване на субективните бариери в училищната общност, свързани с нагласите и начина, по който се представят и възприемат учениците от уязвимите групи.
2. Повишаване на уменията, компетентностите и педагогическите практики на учителите, отнасящи се до специфичните потребности на учениците от уязвимите групи и прилагането на нова обучителна ситуация, според която се търсят и намират начини за учене и напредък на всяко дете.

3. Надграждане на постигнатите положителни резултати в предоставянето на равни възможности за достъп до качествено обучение и развитие на учениците от уязвимите групи.

VII. МЕРКИ И ДЕЙНОСТИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ:

I. Мерки, чрез които да се обхванат <u>учениците в риск</u> :	Дейности	Участници/ Отговорни лица в/по изпълнението на мерките и дейностите	Контрол по осъществяване на мерките/ дейностите
<p><u>Мярка 1:</u> Повишаване на квалификацията на учителите и педагогическите специалисти</p>	<p>1. Включване на учителите и педагогическите специалисти в обучения с практическа насоченост за повишаване на уменията за ранно разпознаване на ученици жертви на насилие и тормоз, жертва на въвлечане в трафик на хора; обучения за работа с ученици с девиантно поведение, със слаба мотивация за учене; обучения за рисковете от употребата и развиването на зависимости към алкохол, тютюневи изделия, наркотични вещества и опиати, към участието и развиването на зависимости към хазартни игри; обучения за повишаване на информираността на здравното и гражданско образование на учениците; за работа с родители на ученици в риск.</p>	<p>УК за квалификация, педагогически специалисти</p>	<p>Директор, ЗДУД</p>
	<p>2. Представяне на получените знания и умения от посетените обучения и квалификации на заседания на МО и/или на тематични педагогически съвети, съгласно плана на МО и Плана за вътрешноучилищна и външната квалификация.</p>	<p>Преподаватели и председатели на МО</p>	<p>Директор, ЗДУД</p>
	<p>2. Ранно оценяване на развитието на детето и ученика в риска от обучителни затруднения .</p>	<p>преподаватели, психолог</p>	<p>Директор, ЗДУД</p>
	<p>3. Създаването на условия за усвояване на специфични знания и умения на деца в риск. Практическо прилагане на получените знания и умения от посетените обучения /семинари / обмени на опит и добри практики.</p>	<p>преподаватели</p>	<p>Директор, ЗДУД</p>

	4. Прилагане на подходящи техники и подходи за намаляване настреса и осигуряване на плавен преход към овладяване на официалния език-обучение чрез опита (преживяванията), консултации, чрез критична самооценка от страна на участниците на собствената им работа и др.	преподаватели, ресурсен учител	Директор, ЗДУД
<u>Мярка № 2:</u> Развиване на условия и гаранции за равнопоставеност в обучението и осигуряване на възможности за прилагане на приобщаващо/интегрирано обучение в училище	1. Изграждане и функциониране на информационна система за проследяване на децата в риск.	ЗДУД	Директор
	2. Гарантиране правото на всяко дете и ученик на достъп до училище и правото му на качествено образование.	преподаватели	Директор, ЗДУД
	3. Недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното и училищното образование	преподаватели	Директор, ЗДУД
	4. Приемане и зачитане на уникалността на всяко дете и ученик –индивидуалните потребности и възможности, личностните качества, знанията, уменията и интересите.	преподаватели	Директор, ЗДУД
	5. Прилагане на диференцирани педагогически подходи, ориентирани към интересите и стимулиращи мотивацията на детето и на ученика, съобразени със възрастовите и социалните промени в живота му.	преподаватели	Директор, ЗДУД
	6. Включване на учениците в различни национални програми, свързани с риска/рисковете и приобщаването и/или интегрирането в образователната система във взаимодействие с родителите.	преподаватели	Директор, ЗДУД
<u>Мярка 3:</u> Осигуряване на устойчива подкрепяща среда	1. Консултиране на учениците и родителите за възможностите, които регионалните центрове за подкрепа на личностното развитие предоставят, чрез работата на регионалните екипи за личностно развитие, като възможност за допълнителна подкрепа.	Екип за подкрепа за личностно развитие в училище	Директор, ЗДУД

	2. Сътрудничество между всички участници в процеса – училището, детето/ученика, семейството и общността.	преподаватели	Директор, ЗДУД
	3. Намаляване влиянието на социалните неравенства върху ученето и върхуучастието на децата и учениците в дейността на училището	преподаватели	Директор, ЗДУД
	4. Предоставяне на индивидуални консултации с психолог и социален педагог	психолог и социален педагог	Директор, ЗДУД, НПО
	5. Участие в проекти, свързани с обучителни затруднения на деца в риск и дейности по интереси;	УК по проектите	Директор, ЗДУД
II. Мерки, чрез които да се обхванат <u>учениците със СОП</u>:			
<u>Мярка 1:</u> Развиване на условия и гаранции за равнопоставеност в обучението и осигуряване на възможности за прилагане на интегрирано обучение в училище	1. Определяне на индивидуална учебна програма/план за работа, съответстваща на възможностите на ученика. Учителите с помощта на специалистите следва да определят подходите и формите на работа с ученика, както и темите от учебното съдържание. Програмата трябва да следва интересите на ученика, но също така тя трябва да бъде и съобразена с учебната програма на класа или да е създадена законкретен ученик. Може да включва някои от задължителните теми по съответния учебен предмет, но може да бъде допълнена, адаптирана или направена по мярка на ученика, така че да му осигури равностоен обучителен опит като този на неговите връстници.	Ресурсен учител, логопед, психолог, екип за подкрепа за личностно развитие в училище	Директор, ЗДУД
	2. Повишаване на компетенциите и уменията на учителите чрез включване в обучения, курсове, семинари за развиване на уменията за ранно разпознаване на ученици с обучителни затруднения.	Класни ръководители, УК за квалификациите на педагогическите специалисти	Директор, ЗДУД, Обществен съвет
	3. Поведенческа терапия с децата и учениците със СОП.	Ресурсен учител, логопед, психолог	Директор, ЗДУД
	4. Специализирани занимания по изкуства и спорт.	Ресурсен учител, логопед, психолог	Директор, ЗДУД

<u>Мярка 2:</u> Осигуряване на устойчива подкрепяща среда	1. Консултиране на родителите по въпросите за развитието и затрудненията в обучението и възможностите за оказване на допълнителна подкрепа, според ЗПУО.	Ресурсен учител, класен ръководител, екип за подкрепа за личностно развитие в училище	Директор, ЗДУД
	2. Работа с децата и учениците за приемане на различieto-изготвяне съвместно с учениците на правила за поведението им в класа	Ресурсен учител, класен ръководител	Директор, ЗДУД
	3. Осигуряване на равни възможности за спорт, отдих, туризъм и активно участие в училищния живот.	Ресурсен учител, класен ръководител	Директор, ЗДУД

<u>III. Мерки, чрез които да се обхванат ученици с изяви дарби</u>			
<u>Мерки, чрез които да се обхванат ученици с изяви дарби</u>	1. Извършване на дейности за проучване и ранно откриване на ученици с изяви дарби, заложи и способности и насърчаване на развитието и реализацията им.	Класни ръководители, преподаватели	Директор, ЗДУД
	2. Подпомагане включването на ученици с изяви дарби в различни общински и национални програми за закрила на деца с изяви дарби	Класни ръководители, преподаватели	Директор, ЗДУД
	3. Оказване на съдействие и подкрепа при подготовката и извята на учениците в различни общински, регионални, национални и международни конкурси, състезания, олимпиади.	Класни ръководители, преподаватели	Директор, ЗДУД
	4. Да бъдат предлагани за награди и отличия на училищно, общинско, национално и международно ниво.	Класни ръководители, преподаватели	Директор, ЗДУД
<u>IV. Мерки, чрез които да се обхванат ученици с трайни здравословни заболявания</u>			
<u>Мярка 1:</u>	1. Лесно откриване на архитектурните елементи в сградата	Директор	Директор, ЗДУД
	2. Наличие на санитарно-хигиенни и спомагателни	Директор	Директор, ЗДУД

Осигуряванена Свободендостъп и придвижванедо и в училище	помещения – на първия етаж в сградата.		
	3. При възможност изграждане на вътрешен асансьор или друго приспособление в училище за безопасно и безпроблемно придвижване на учениците с двигателни затруднения.	Директор	Директор, ЗДУД
<u>Мярка 2:</u> Предоставяне на равен достъп до качествено обучение и образование	1. Адаптиране на съоръжения за учене и игра, подходящи за деца и ученици с увреждания;	преподаватели	Директор, ЗДУД
	2. Осигуряване на равни възможности за обучение в училище чрезпредлагане и прилагане на формите за обучение и училищни учебни планове, според ЗПУО.	Директор, ЗДУД, преподаватели	Директор, ЗДУД
	3. Достъпност на интернет пространството и подходящи условия за използване на информационните технологии;	преподаватели	
<u>Мярка 3:</u> Осигуряване на устойчива подкрепяща среда	1. Повишаване степента на информираност на обществото за проблемите и възможностите на учениците с трайни увреждания и промяна в нагласите спрямо тях чрез инициране и участие в срещи, дискусии, семинари, работа по проекти и др.	Класни ръководители, учители, училищен психолог, ресурсен учител, мед. лице	Директор, ЗДУД
	2. Осигуряване на терапевтична подкрепа и рехабилитация на децата и учениците;	мед. лице	Директор, ЗДУД
	3. Консултиране на родителите и учениците за формите на обучение в училище, според ЗПУО и прилаганите към тях училищни учебни планове.	Класни ръководители, учители, ЕПЛР	Директор, ЗДУД
	4. Консултиране на учениците и родителите за възможностите, които регионалните центрове за подкрепа на личностното развитие предоставят, чрез работата на регионалните екипи за личностно развитие, като възможност за допълнителна подкрепа.	Екип за подкрепа за личностно развитие	Директор, ЗДУД

VIII. ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА УЧИЛИЩНАТА ПРОГРАМА.

Изпълнението на мерките и дейностите на училищната програма се осигурява основно чрез средствата на училищния бюджет. За тяхното по-ефективно и по-глобално обезпечаване е необходимо да се предприемат последователни действия за осигуряване на финансов ресурс чрез кандидатстване по общински, национални програми и европейски програми, както и към български и чуждестранни неправителствени организации.

IX. АКТУАЛИЗИРАНЕ, ОТЧЕТНОСТ И МОНИТОРИНГ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА.

Училищната програма е отворена към допълнения и актуализиране и следва да се спазва от всички педагогически специалисти, работещи в училището.

С цел по-висока ефективност на мерките и дейностите от настоящата програма ще се осъществява текущ мониторинг и контрол от директора на училището и заместник-директора по учебната дейност през цялата учебна година.

В края на всяка учебна година ще се изготвя отчетен доклад за изпълнението на програмата, който ще бъде представен пред педагогическия съвет на училището.

Разработващ екип:

1. Председател:.....

/ К.Николова /

2. Членове: 1.....

/ Р.Маринова /

2.....

/ Д. Григорова /

3.....

/ Н. Колева /